

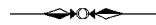
ספריי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קיבוץ
שלשלת האור

שנת
ראשון

היכל
שמוני

מאמר
צהר תעשה לתיבה - תרצ"א

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

וצוקללה"ה נבג"ם זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מגוכתי"ק

על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וארבע לבריאה

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעי"נ

הרה"ח הרה"ת ר' רפאל משה הכהן ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת ר' יעקב מנחם מענדל הכהן

ע"ה

שפערלין

נלב"ע ליל ש"ק פי לך לך, י"א מרחשון, ה'תשנ"ו

נדפס ע"י

בנו הרה"ח ר' חנינא משולם הכהן ש"י

וזוגתו מרת אורלי תחי

ובניהם

חיים ישראל הכהן

חי מושקא, רחל, ברורי גאולה

שיחיו

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

ב"ה.

דהאותיות הם עצמיים, כנודע בענין הנפש עצמה מלאה אותיות, והם כלים להמשכת גילויים עצמיים, ובהם ועל ידם נמשכים הגילויים העליונים, להיות גם חיים בשריים. וזהו ואל אמה תכלנה מלמעלה, דאמה הוא ר"ת אלקינו מלך העולם, דהמשכת הטוב בגשמיות בפרנסה הוא לבש"י תחלה, ועל ידם בעולם, וע"י אמי"ה הוא תכלנה, שזהו הכלי לברכת השפע שבאה מלמעלה, ואל אמה תכלנה מלמעלה שגם מי שאין לו עדיין כלי לפרנסתו, הנה ע"י צהר תעשה לתבה, שע"י הדבקות באותיות התורה ואמירת אותיות התפלה בחיות, שזהו"ע הזהר שהאותיות מאירות לו להיות תכלנה, ע"ד והוא יכלכלך שנותנים לו גם הכלים מלמעלה בריבוי שפע ברכה.

פתח דבר

לקראת ש"פ נח, הננו מוציאים לאור - בפעם הראשונה מגוכתי"ק - את המאמר ד"ה "צהר תעשה לתיבה - תרצ"א"¹, אשר לכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, שאמרו בש"פ נח בריגא.

כ"ק אדמו"ר מה"מ כותב אודות מאמר זה, באגרת מיום כ"ח תשרי, תשג"ה², וז"ל:

ואסיים במילתא מרגניתא ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א - מוצש"ק פ' נח רצ"א - בהמשך למאמר דא"ח שאמר אז - ש"פ נח - צהר תעשה לתבה. והואיל לאמר³:

אזוי לערנט מען אין געה"ת, דאָס איז פשט פון ג"ע. צהר תעשה לתבה זוהר תעשה לתבה, ואל אמה - און דעמאָלסט וועט זיין אלקינו מלך העולם. תכלינה מלמעלה - שגם הכלים יעשו מלמע'. און דער רבי (אדה"ז) האָט געגעבן איינעם דערמיט חיים בשריים בפועל ממש. עכ"ל.

מערכת "אוצר החסידים"

עש"ק פ' נח, היתשט"ד

ברוקלין, נ"י.

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

(1) לתוכן המאמר - ראה ד"ה אלה תולדות נח תער"ב (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' מד ואילך).

(2) אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א כרך א' ע' מט. וראה גם סה"ש תרצ"א ע' 2-171.

(3) ראה גם לקמן בסוף המאמר.

מתקבל בהם בקבלה טובה. ולכן הנה הנשמות בערך כל הנבראים ה"ה בבחי' בל"ג, שהרי הנשמות ירדו מעולם לעולם עד עולם התחתון שמתלבשים בגוף גשמי, ובכל מקום ובכל עולם אינה משתנה מעצם מהותה, שהנשמה היא אלקות בעצם מהותה, גם כמו שירדה בב"ע, ולא כמו ההארה האלקית שמתלבשת בעולמות, דכל מדריגה אינה בבחי' אותה המהות שבעולם שלמעלה, אבל הנשמות בכל עולם הן באותן המהות ממש.

ובאמת הנה הנשמות כולן שוים הם, וכמ"ש בסש"ב פל"ב, וז"ל בשגם שכולן מתאימות, ואב אחד לכולנה, ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש, מצד שרש נפשם בה' אחד, רק שהגופים מחולקים עכ"ל. הרי שכולם מתאימות, והגם שאומר הטעם שזהו מצד שרש נפשם בה' אחד, הרי א"א לומר שזהו רק מה שבשרשם הן בהשוואה, אלא דגם בהמשכתן מתאימות המה בעצם, וזהו ששולל רק הגופים באמרו רק הגופים מחולקים, אבל הנשמות מתאימות המה, והיינו דמצד שרש נפשם בה' אחד, הנה גם בהמשכתן מתאימות המה. וכן בכללות הרי הנשמות לא יתבטלו לעולם, ויהיו גם לעתיד, וכמ"ש (הושע ו) יחיינו מיומים וביום השלישי יקימנו ונחיי לפניו, דיומים הם ב' ימים העוה"ז והעוה"ב שכולל כללות ההשתל', וביום השלישי הוא הגילוי דלעתיד, הרי ונחיי לפניו בבחי' חיות פנימי, דזהו רק בנשמות שיחיו לעתיד, שהרי בעולמות אינו כן, וכמארו"ל (ר"ה ל"א ע"א) שית אלפא שנין הוי עלמא וחד חרוב, שהכל יתבטל לעתיד גם במדרי' עליונות, וכמ"ש (ישעי' סו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו', אבל הנשמות יהיו קיימים לעולם, וטעם הדבר הוא לפי שהנשמות הן ענין עצמי, והעצם אינו נכלה ואינו נפסק ואינו מתבטל לעולם. וזהו שבנבראים הרי המהווה והמתהווה נק' בורא ונברא, שהנברא אינו מהות הבורא ית', ובנשמות ה"ה אותו המהות ממש. וזהו כי חלק הוי' עמו, דגם עמו הרי נשמתם בחי' חלק הוי', וכמ"ש (ישעי' ס) ועמך כלם צדיקים וגו' והם הנה הכוונה פנימי' כנ"ל. והגם שבנבראים הרי הנברא הוא הארה מהכח האלקי, אבל באמת אין זה מהות ההארה ממש, כ"א הארה דהארה, וכמ"ש בסש"ב הנ"ל כמו התפשטות האור מהשמש, אבל הנשמות הן אור עצמי. ולכן הנה כל המשכות פנימי' ועצמי' הם ע"י נש"י דוקא, דהמלאכים בעבודתם באהוי"ר שלהם ממשיכים רק בחי' חיצוני', ונש"י ע"י תומ"צ ממשיכים מבחי' הפנימי', ובוה כל ישראל שוים המה.

וזהו צהר תעשה לתיבה, שצריכים לעשות זהר לאותיות התורה ותפלה, ובתפלה כל ישראל שוים הם, דענין התפלה היא ההתעוררות רחמים על נפשו, וענינה הוא יהי רצון, לפעול רצון חדש, לרפאות החולים ולברך השנים, דזה ניתן בכחו של כל אחד מישראל, והוא ע"י העבודה דהקדמת התפלה בתקון הצות, והכובד ראש שלפני התפלה, ובאנשים פשוטים שאין דעתם יפה בעבודה והתבוננות, הנה ממשיכים זאת באמונה פשוטה דאמירת אותיות התפלה בחיות פנימי, מיט א לעבעדיקייט,

בס"ד. ש"פ נח, תרצ"א. ריגא

צהר תעשה לתיבה, ואל אמה תכלנה מלמעלה, וארו"ל (סנהדרין ק"ח ע"ב) אר"י אמר לו הקב"ה לנה קבע בה אבנים טובות ומרגליות כדי שיהיו מאירות לכם כצהרים, וא"כ צהר הוא מל' זהר ואור, דע"י האבנים טובות ומרגליות יהי להם האור מאיר כצהרים, דכן הוא באותיות ז' ס' צ' שהן ממבטא אחד שמתחלפים זב"ז, וכמו בתיבת יעלוז, יעלוס, יעלוץ, ששלשתן מתחלפות (כמ"ש במצו"צ באיוב כ' י"ח בפ"י ולא יעלוס). וצ"ל מהו"ע האור שבא ע"י קביעת אבנים טובות ומרגליות. והנה אומרו ואל אמה תכלנה מלמעלה הוא בהנוגע אל בנין התיבה, והי' ראוי ל' למיכתב תחלה בהמשך וזה אשר תעשה וגו', שמבאר באורך ורוחב וקומה של התיבה, הנה שם הי' ראוי להזכיר שמדת קומתה הוא בשפוע עד כי אל אמה תכלנה מלמעלה, ולמה מפסיק בענין האור, ואומר דצהר תעשה לתיבה, והוזהר יהי' ע"י קביעות אבנים טובות ומרגליות, ואח"כ חוזר לענין בנין התיבה דואל אמה תכלנה מלמעלה. אך הענין הוא, דהנה ידוע מה שאמר רבינו הגדול בשם מורנו הבעש"ט נ"ע דתיבה קאי על האותיות דתורה ותפלה, ופירש בא אל התיבה שצריכים להכנס ולהתדבק באותיות דתורה ותפלה, וזהו צהר תעשה לתיבה שצריכים לעשות אור לאותיות התפלה שיהיו מאירים, דענין התפלה הוא בקשת רחמים והוא ע"י צהר תעשה לתיבה, שע"י האור שעושים להאותיות, הנה ע"י ממשיכים שפע ברכה העליונה גם בחיים בשרים, וצ"ל איך עושים צהר שהוא זהר לאותיות התפלה. ויוקשה יותר אומרו ואל אמה תכלנה מלמעלה, דמשמע שכך הוא סדר הענין דתחלה צהר תעשה, היינו זהר תעשה לתיבה, ואח"כ ואל אמה תכלנה מלמעלה, וצ"ל שייכותם זל"ו. ועוד צ"ל בכללות הענין דתפלה שבזה כל ישראל שוים המה, דבתורה הרי יש חלוקי מדרי' שיש מארי דאורייתא, ויש ידעי תורה ויש ידעי ספר, והגם דהכל חייבים בתלמוד תורה, ואפילו אנשים פשוטים דלא ידעי מאי קאמר, ומ"מ הרי יש בזה חלוקי דרגות דזה יוצא ידי חובתו בפרק א' שחרית ופרק א' ערבית, אבל בתפלה הלא כל ישראל שוים המה, דענין התפלה הוא ההתעוררות רחמים על נפשו בהמשכת גילוי אור עליון עד כי יבוא בגילוי אור גם בחיים בשריים, וצ"ל איך כל ישראל שוים בזה. אך הענין הוא, דהנה אנו אומרים המחשבה בטובו בכי"ת מע"ב, דתמיד מתחדשים העולמות מאין ליש, וזהו המחשבה בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, אומר תמיד מע"ב היינו דתמיד בכל עת הוא כמו במע"ב, דכשם שבתחלת הבריאה הרי ההתהוות היא יש מאין ואפס המוחלט, כן הוא בכ"ע שהעולמות מתחדשים מאין ליש, והתחדשות זו היא ע"י יחוד חו"ב שהם אין ויש, וזהו שככל מע"ב כתיב ויאמר אלקים, ואי' בזה דאבא אמר לאימא, וידוע דאבא הוא בחי' חכ', אמר לאימא בחי' בינה, והיינו דכל בריאה והתהוות הוא ע"י יחוד חו"ב.

וביאור הענין הוא, דהנה אי' בוח"ג דמ"ג ע"א א"ר אבא מה רבו מעשיך הוי', כמה סגיאין אינון עובדוהי דמלכא קדישא, וכלהו סתימין בחכ' הה"ד (תהלים קד) כלם בחכמה עשית, כלהו בחכ' כלילן ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען לגבי בינה, ומתמן אתעבידו כלא ואתתקנו, הה"ד (משלי כד) ובתבונה יתכונן, ועל דא כלם בחכ', עשית בבינה, מלאה הארץ, הארץ דא כנס"י דמתמן אתמליא מכלא, כמד"א (קהלת א') כל הנחלים הולכים אל הים וגו', קניגך דהיא אפיקת לון לבתר, הה"ד אלה תולדות השוה"א בהבראם בה' בראם, בגיני כך מלאה הארץ קניגך. והיינו דבמאמר זה ביאר ר"א כללות ענין ההתהוות, דהגם שהתהוות בפועל היא מבחי' מל' דאצי', דבחי' מל' דאצי' הוא בחי' האין שהוא מקור ליש, וזהו אומר מלאה הארץ קניגך, שהם ב' בחי' ומדרי' שבמל' דאצי', הא' הארץ דא כנס"י בחי' מל' דאצי' שנקראת כנס"י שהיא כונסת ואוספת בתוכה האורות עצמיים דבחי' ז"א דאצי', שהוא בחי' ישראל דלעילא שרש המשכת וגילוי נש"י, להיות שהן הכוונה דברה"ע, היינו שבהם וע"י הוא הגילוי בכל ההשתל', וזהו דכל הנחלים הולכים אל הים בחי' מל' שזהו מלאה הארץ, היינו בחי' העליונה שבבחי' מל', והבחינה ומדרי' הב' שבבחי' מל' דהיא אפיקת לון לבתר בהתהוות בפועל, בה אתמר קניגך להורות שבא בפועל, אמנם ראשית האין האלקי הוא בחי' החכ', וכלהו סתימין בחכ' היינו דבחי' כלהו כלילן ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען לגבי בינה, והיינו דכמו דכלהו בחכ' שהיא ראשית האין האלקי הן סתימן עדיין, ורק הבינה היא ראשית התהוות היש, דתמן דוקא הוא דאתעבידו כלא ואתתקנו, וכידוע דראשית התהוות היש הוא בבינה דוקא. וטעם הדבר הוא דכל התהוות הוא מחו"ב, להיות דחו"ב עצמן הן אין ויש, דחכ' היא אין ובינה יש, דחכ' היא בחי' אין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, היינו דגם החכ' היא בבחי' אין שהיא נקודה שאינה נתפסת עדיין בבחי' מציאות דבר, דהנה חכ' היא ראשית האין האלקי השייך לעולמות ושנעשה מקור לעולמות, דהתהוות העולמות הוא מהארה לבד, דהרי עצמות אוא"ס ב"ה אינו בערך ובגדר מקור לעולמות כלל, א"כ הרי א"א שיהי' מזה התהוות העולמות, כ"א מהארה לבד מאוא"ס ב"ה. וזהו הטעם מה שהבריאה נק' יש מאין, והלא ממך הכל כתיב, וידוע דאמיתת התהוות הוא מעצמות א"ס ב"ה, וכמא' דהוא לבדו הוא בכחו ויכלתו לברא יש מאין ואפס המוחלט, ומאחר שהתהוות היא מעצמות א"ס ב"ה, איך נקרא זה יש מאין, אלא שזהו לפי שהתהוות הוא מהארה לבד, ונק' ההארה בשם אין לפי שאינה העצם.

והנה ההארה הלזו גופא, הנה מפנימיות האור הרי א"א ג"כ שיהי' ההתהוות של העולמות ונבראים, כ"א מבחי' חיצוני' הארה לבד, וכידוע במשפיע ומקבל, דזה מה שנמשך מן המשפיע אל המקבל הוא רק הארה חיצוני' לבד, דפנימי' האור כמו שהוא אצל המשפיע הרי המקבל אינו יכול לקבל, שזה גם במשפיע ומקבל שהן בערך זל"ז, דמשפיע ומקבל שהן בערך זה לזה הרי חיצוני' שבעליון נעשה פנימי' לתחתון, היינו דהגם שהמקבל בערך המשפיע, ומ"מ הנה רק החיצוניות בלבד הוא

ית' להאציל ולברוא, וכן הוא גם באוא"ס שלפני הצמצום שאין זה רצון עצמי, כ"א בשביל איהו כוונה, שהעיקר הוא הכוונה פנימי', אבל הרצון הוא בבחי' חיצוני' לבד. ולכן הרי כללות ההשתל' דעולמות מרוכ"ד עד סוכ"ד, ה"ז רק בחי' הארה לבד, וזהו המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב, שמתחדשים מאין ליש.

אמנם הנשמות הם אור עצמי, וכמ"ש כי חלק הוי' עמו דהתהוותם הוא בהרצון דהעלם העצמי דא"ס ב"ה, היינו דהרצון הוא במהות מציאותם העצמי, דהנה כללות הרצון שבעולמות הוא בשביל כוונה פנימי', א"כ הרי הכוונה פנימי' היא עיקר ותכלית המכוון בהרצון דברה"ע, והכוונה פנימי' הם נש"י, וכמא' במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, וכמו בגשמי' הרי ענין ההמלכה הוא הישוב קודם עשיית הדבר אם לעשות דבר זה אם לאו, ובא לכלל החלטה, וזהו"ע נמלך בנשמותיהן של צדיקים, דכבי' החלטה הרצון על ההתהוות הי' ע"י נשמת הצדיקים, והיינו שהן הנה הכוונה פנימי', וטעם הדבר הוא לפי שהנשמות הן מבחי' פנימי' א"ס ב"ה. ולכן הנשמות נתהוו בבחי' מהות ומציאות דבר, והיינו שהן ענין עצמי לא רק הארה לבד, והראי' שהרי הנשמות יכולים לקבל גילויי אורות פנימי' ועצמי' ואינם מתבטלים בזה, וכמו בהמשכות דאור התומ"צ שהם גילויי אורות עצמי', והגם שאינו מאיר עכשיו בגילוי ממש, מ"מ הרי נמשך האור גם עכשו על נפש האדם, ובקיום מצות מעשיות ה"ז תפיסת העצמות, ובפרט בעסק התורה ה"ה תופס מהות ח"ע, וכן בהגילויים דג"ע שהנשמות נהנין מזיו השכינה בבחי' השגת המהות דאלקות, ובפרט בהגילויים דלעתיד שיהי' גילוי בחי' מהות ועצמות א"ס ממש, הרי הנשמות יקבלו כל הגילויים בבחי' או"פ, וכמ"ש השכל וידוע אותי. ובד"כ גם עכשיו הרי גילוי יותר מחוק הקצוב בעולם התחתון ודאי מאיר בנשמות בתורתן ועבודתן, ומקבלים זאת ואינם מתבטלים. והרי המלאכים אינם יכולים לקבל גילוי יותר מחוק הקצוב להם, ובאמת הנה לאו דוקא מלאכים לבד אינם יכולים לקבל גילוי אור יותר מכפי חוק הקצוב להם, אלא דכן הוא בכלל בכל העולמות שנמדד ונגבל אופן הגילוי בכל עולם ועולם בפרט, שזהו"ע גילוי הקו שמועד מדידת האורות והכלים בכל עולם ועולם לפי ערכו, ולכן נקרא קו המדה שהוא במדידה והגבלה, ואינם יכולים לקבל גילוי אור עליון יותר. ונשמות הרי זאת ודאי שלפי אופן חוק הקצוב בהגילוי בעולם התחתון מאיר בהם גילוי אור עליון יותר, ובאמת הרי מאיר בהם אור התורה כמו שהוא בעצם להיותם לאחדים ממש, וכ"ז הוא לפי שהנשמה אינה רק הארה לבד, כ"א היא דבר וענין עצמי, ולכן יכולה לקבל כל הגילויים גם אורות עצמיים בקבלה טובה. וזהו מה שהנשמה היא דבר אמיתי, וכדאי' באדר"ב פל"ד עשרה נקראים חיים, הקב"ה נק' חיים וכמ"ש וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים, תורה נק' חיים שנא' (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכ' מאושר, ישראל נק' חיים וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, והיינו שהם דבר אמיתי, ולא זו בלבד שאינם מתבטלים ע"י גילוי אור עליון פנימי ועצמי, אלא עוד זאת אדרבה דכל אור פנימי ועצמי

פיו הוא לבדו המוציאו תמיד מאין ואפס ליש, ומהווה אותו, א"כ אפס בלעדו באמת וכו', והם עצמם אינם רק כמו אור וזיו מתפשט מן השפע ורוח ה' השופע ומתלבש בתוכם ומוציאם מאין ליש עכ"ל. א"כ הרי הנבראים הם רק זיו והארה בלבד מהמקור המהווה אותם, ולא שהם גוף ההארה, כ"א בחי' הארה דהארה, ומה שהן בבחי' מהות דבר מה, זהו רק מה שנתפסין במציאות יש בהרגשתן, אבל בעצם מהותם הוא רק הארה לבד, היינו לא ענין ודבר עצמי, וזהו שאינם בבחי' מהות ומציאות דבר באמת, והיינו שאינם ענין אמיתי כ"א הארה לבד. ולזאת הנה גם השכל וההשגה שלהם ה"ז רק הארה לבד, וכמ"ש במ"א דכל ענין השכל הוא רק הארה לבד, ואשר על כן הנה מה שמשגיגים באלקות הוא רק בההארה אלקית לבד, דבהעצמות ב"ה הלא לית מח' תפיסא ב"כ, ואינו שייך בזה שכל והשגה, דכן הוא בכל ענין אלקי, הנה בעצם הענין הרי אינו שייך השגה כ"א בהארתו לבד, וכשם שבענינים הרוחנים הרי אין אנו משיגים מהות הרוחני כלל כ"א מציאותו לבד, כן הנה בכל ענין אלקי אין אנו משיגים המהות כ"א המציאות, וכל בחי' מציאות ה"ז הארה לבד, ואפילו במדרי' הנשמה הנה כמו שהיא למטה, הנה ההשגה שלה היינו ידיעת ההשתל', וכן אפילו בכוונת המצות ה"ז בחי' הארה חיצונית לבד, ותפיסת המהות הוא רק בעשיית המצות מעשיות, ובלימוד גוף ההלכה כמ"ש באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ת. ומבואר שם דגם נשמות דאצי' בהתלבשותן בגופים אינם משיגים בחי' המהות דאלקות כ"א ידיעת המציאות לבד, ורק נבואה היא גילוי המהות, וטעם הדבר הוא מפני שהוא הפשטת הגשמי', וכידוע דהנביא בעת גילוי הנבואה ה' מופשט מן הגשם, וזהו דכתיב (ש"א יט) ויפשוט גם הוא בגדיו וגו', שהוא ההפשטה מהגשם, ומהאי טעמא הנה גם בההשגה דבעת עליית הנשמה יכול להיות גילוי המהות מפני שמופשטים אז מן הגשם. ובזה יבואר ענין שהאריז"ל ראה בעת השינה בפרשת בלק ובלעם, שאם ה' מדבר בזה ה' צריך לדבר ס' או פ' שנה, וברא"ה ה' זה בשעה קטנה לפי שהוא גילוי המהות, וה' זה בעת השינה דוקא, כי ענין השינה בצדיקים הוא עליית נשמתם למעלה, ומופשטים מהגשם, ולזאת הנה השגה זאת היא בבחי' גילוי המהות. אבל ההשגה למטה היא בבחי' ידיעת המציאות לבד גם בנשמות, וכ"ש השגת המלאכים שהוא בבחי' חיצוניות לבד, שהוא ידיעת המציאות, וכמ"ש כי לא יראני האדם וחי, ואריז"ל שאפ"י החיות הקדש אינן רואות את הכבוד, וטעם הדבר הוא לפי ששרש התהוותן הוא רק מיוחד חיצוני דא"א, שזהו בחי' הארה לבד, ע"כ כל מציאותם והשגתם הוא בחי' הארה חיצונית לבד, וכן הוא גם בשרש ההמשכה הזאת כמו שהיא למעלה מחו"ב, וכידוע דיוחד חיצוני דא"א הוא ג"כ מאוא"ס ב"ה, ה"ז ג"כ רק הארה חיצונית לבד. דזהו כללות ההפרש בין יחוד פנימי ליחוד חיצוני דא"א, יחוד פנימי דא"א הוא מבחי' פנימי ועצמי א"ס, ויחוד חיצוני הוא מבחי' חיצוני לבד, ובשרש הראשון הוא ההפרש בין הרצון דתו"מ להרצון שבעולמות, דהרצון דתו"מ הוא רצון פנימי ועצמי, משא"כ הרצון דעולמות שהוא רק מה שעלה ברצונו

מה שאפשר להתקבל אצל המקבל* נעשה כל הפנימיות שלו, הנה מכש"כ בכדי שיהי' התהוות היש והיינו להיות התהוות שבדרך אין ערוך הרי אא"ל מבחי' פנימי האור כ"א מבחי' הארה חיצונית לבד, והארה חיצונית זו בהתגלותה ה"ה כאלו אינה כלל מענין הפנימי, דבכל מקום הרי חיצוני' ופנימי' הנה החיצוני' היא מעין הפנימית, והיינו שהיא החיצונית מפנימי' זו, אבל בהארה זו הרי התגלות ההארה היא כאלו אינה כלל מענין הפנימי. ולזאת הנה בכדי שתהי' הארה זו ה' צ"ל צמצום עצום באוא"ס ב"ה, שהצמצום הזה הוא מה שנתעלם בו כל הפנימי' של האור פנימי, ואחר הצמצום נשאר נקודת הרשימו, ונקראת הרשימו בשם נקודה לשני טעמים, הא' לפי שנקודה זו כוללת בתוכה כל האור שיתגלה בכל משך ההשתלשלות מרוכ"ד עד סוכ"ד, והב' שהיא בבחי' נקודה בלבד, היינו שכללות האור הזה אינו תופס מקום כלל לגבי אוא"ס ב"ה שלפני הצמצום, ומהנקודה נמשך אח"כ הקו להוות העולמות ולהאיר בהם. שכ"ז הוא בכללות העולמות היינו בעולמות הכללים, דכשם שיש אבי"ע הפרטים, כמו"כ יש אבי"ע הכללים, אשר כמו"כ הוא גם בהנקודה פרטית דבחי' חכ' דאצי' שהיא בחי' יו"ד דשם הוי', דבאצי' מאיר גילוי שם הוי', והד' אותיות הוי' הם בהד' פרצופים חו"ב ז"א ומל', דבחי' דאצי' הוא היו"ד דשם הוי', דבכללות זהו ג"כ בחי' הנקודה שנשארה אחר הצמצום, להיות בבחי' מקור לעולמות, שהרי עיקר ענין העולמות, הן עולמות ביי"ע, ואצי' הוא ממוצע בין אוא"ס המאציל להנבראים, כי ענין האצי' הוא בחי' ההתגלות דאוא"ס להיות בבחי' מקור לעולמות ביי"ע, והגם דאצי' מובדל בערך מביי"ע, מ"מ ה"ז בבחי' שייכות לביי"ע שה"ה בבחי' ממוצע. וזהו דחכ' דאצי' נק' אין מפני שני טעמים, הא' להיותה בחי' הארה לבד שאינה תופסת מקום כלל לגבי עצמות א"ס ב"ה, והב' הנה חכ' דאצי' נק' אין למעליותא שאינה בבחי' מציאות דבר עדיין, וכמו בכחות הנפש הרי נקודת ההשכלה נק' ברק המבריק שאינה בתפיסא עדיין, ובינה היא בבחי' יש ומציאות דבר וכמ"ש להנחיל אוהבי יש, וכמו ההשגה שהיא באה בבחי' מציאות דבר סברא מושגת ומוגבלת, וזהו דיוחד אין ויש דחו"ב זהו עיקר ההתהוות המלאכים והנבראים מאין ליש.

והנה כל זה הוא רק חיצוני' או"א, וכמאמר דזיווגיהו תדיר לצורך קיום העולמות, והיינו דעי' יחוד אין ויש דחו"ב נתהוו כל הנבראים מאין ליש, אמנם מה שנמשך מחו"ב לצורך התהוות המלאכים ונבראים אין זה מבחי' העצמות שלהם, כ"א הארה לבד, וכנ"ל דבההארה גופא הוא רק חיצוני' ההארה לבד. ולפ"ז צ"ל איך מתהווה מזה מהות מציאות דבר מה, והיינו איך אפשר שיתהווה מציאות דבר, וכידוע בענין השפעת השכל מן הרב אל התלמיד, הרי אינו מתהווה מזה מהות שכל אצל המקבל, ורק כאשר המקבל הוא בר שכל נעשה ע"י השפעה זו בעל שכל, שנתוסף לו שכל מה שנתלמד ע"י השפעת הרב, אבל כאשר התלמיד אינו בר שכל בעצמו הרי

* בצילום גוכתי"ק חסר כאן תיבה אחת.

לא יתוסף לו מזה מאומה, וטעם הדבר הוא להיות השפעת השכל היא הארה, ומהארה אינו מתהווה מהות דבר מה, וכאן הרי מיחוד דח"ב שהוא הארה נתהוו מהות הנבראים עם מוחין ומדות. שהרי המלאכים יודעים ומשיגים אלקות, וכמ"ש וצדקתך ירבנו, וכמא' צדק מלכותא קדישא ההארה דבחי' מל', וצדקתך ירבנו הו"ע השגתם בבחי' ההארה דמל' דאצי', וכתוב (ישעי' ו) שרפים עומדים ממעל לו, דפי' ממעל לו, וידוע דו' הוא המשכה, היינו שמשגיגים ההארה המאירה אליהם, דזהו האמירת קדוש שאומרים המלאכים, ואומרים ג"פ קדוש להורות על השגתם שמשגיגים אופן הקדושה, וכמ"ש אין קדוש כהו' ואי' בזהר כמה קדישין אינון ולית קדוש כהו', דבסדר השתל' הרי קדושה הוא שקדוש ומובדל, אבל קדושת העצמות שקדוש ומובדל ונמצא בכל מקום, וג"פ קדוש בג' עולמות ב"ע, דאינו דומה כמו שהוא בעשי' הרוחני', לגבי יצי' ובריאה, הוי' צבאות את הוא בצבא דיל', מלא כל הארץ כבודו דכ"ו מורה על טיב השגתם בהשגה מפורטה, וזהו ממעל לו' שע"י השגתם בהאור המאיר להם, הרי הם משיגים גם במדרי' עליונות יותר, וכמו בגשמי' דמי שהוא בר שכל הנה נעשה בעל שכל, דבר שכל הוא מה שמקבל דבר שכל וחכ', דישונו מי שאינו בר שכל ל"ע היינו דמוחו ולבו אטומים מלקבל דבר שכל וחכ' אלקית, אבל מי שלבו ומוחו פתוחים לקבל דבר חכ' ושכל אלקית עס קלעפט אים, וכן הוא בשכל וחכמה שהוא כלי לקבלה ואו נק' בר שכל, וע"י קבלת השכל הרי נעשה בעל שכל שיכול להשתמש בהשכל וסברא, דזה מורה על טיב הבנתו את המושכל עד שנעשה בעל השכל להבינו ולהסבירו בכמה אופנים שונים, וזהו שרפים עומדים ממעל לו. וכן כל הנבראים הן צבא מעלה והן צבא מטה הרי יש בהם ידיעה והשגה באלקות, וכמ"ש הרמב"ם הל' יסוה"ת פ"ג ה"ט כל הכוכבים והגלגלים כולן בעלי נפש ודעה והשכל הם, והם חיינן ועומדין ומכירין את מי שאמר והי' העולם, כל א' וא' לפי גדלו ולפי מעלתו משבחים ומפארים ליוצרים כמו המלאכים, והרי מציאותם לא הי' תחלה ונתהוו מאין ליש בבחי' מהות ומציאות, בעלי ידיעה והשגה והתפעלות שהם מוחין ומדות, והתהוות זו היא ע"י יחוד או"א שהוא הארה לבד, ואיך מתהווה מהארה מהות דבר מה. אך הענין הוא דהנה באמת הרי כללות ההתהוות הזאת הרי אין זה דבר עצמי בבחי' מהות ומציאות דבר ממש, והראי' שהרי כאשר יאיר עליהם גילוי אור שרשם ומקורם יתבטלו מציאותם לגמרי.

וביאור הענין הוא, דהנה כתיב מי כמוך באלים הוי' ותרגם לית בר מינך וגו', עס איז א חוץ דיר גאָר נישט פראַן, והיינו שהנבראים והמלאכים אינם מציאות אמיתי'. דהנה כל הנבראים שלמטה יש להם שרש ומקור רוחני למעלה, הרי עיקר המציאות הוא השרש ומקור הרוחני כמו שהוא למעלה. דבזה יובן משארז"ל (ברכות ד"ס ע"ב) כי שמע קול תרנגולא לימא הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה, דלכאורה אינו מובן מה שייכות ענין ברכת ההבחנה שבין לילה ויום, לקריאת התרנגול דוקא, דכאשר התרנגול קורא ומשמיע קולו כטבעו, או הוא זמן

חיוב ברכה זו, ולא קודם לכן. אך הענין הוא דמה שלמטה הוא תרנגול, הנה למעלה בשרש שרשו בעולם היצי' הוא מלאך גבריאל, ובשרשו באצי' הוא בחי' ה"ג דבינה שמעוררים בחי' המל' מירידתה בבי"ע בכל לילה. דהנה בחי' מל' דאצי' הרי רגלי' יורדות בבי"ע לברר בירורים, ולתת כח שיוכל להיות העלאת הניצוצות, וכמ"ש (משלי ל"א) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, ובחצות לילה מתעוררים ה"ג דבינה לעורר את המל' מירידתה בבי"ע להתעלות באצי'. ועד"ז הוא בנבראים דבי"ע, וכדאי' בזהר בפלגות ליליא קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקא בגינתא דעדן, ואז מלאך גבריאל מעורר הנשמות שיתענגו ויהנו מזיו השכינה שבגעה"ע ותחתון. וכמו"כ בעוה"ז הנה בחצות הלילה צריך האדם לקום להודות לה', וכמ"ש חצות לילה אקום להודות לך. וזהו דכתיב (שה"ש ח') היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני, דגן הוא ג"ע, והגם שיש כמה מדרי' בג"ע, ובכל עולם הרי יש הג"ע שבעולם ההוא, מ"מ הנה בכללות הם ב' מדרי' געה"ע וגעה"ת, וזהו היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך של העסק בתורה בלילה, ולכן אז קורא התרנגול דשרשו מבחי' גבריאל לעורר את האדם שיקום בחצות הלילה לעבודת הבורא ית', וכדאי' בזהר שהתרנגול קורא שלא בטובתו, להיות כי תרין שלהובין דנורא מוקדין לי' תחות גדפוהי, שמחמת זה קורא בהכרח, כמו האדם שצועק כשמכין אותו, ונמצא דברכת הנותן וכו' הוא על השרש ומקור כמו שהוא בעולם היצי' ובאצי', וכן כל נברא שלמטה הרי יש לו שרש ומקור למעלה, וכאשר יאיר השרש ומקור על הנברא שלמטה הרי יתבטל מציאותו לגמרי, וכמו במלאכים העליונים דכאשר הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם, והיינו שהי' עליהם גילוי יותר מחוק הקצוב מבחי' מל' דאצי', הרי נתבטלו מציאותם. וביטול זה הרי אין זה ענין הביטול, דבביטול הרי יש ב' מדרי', הא' הוא ע"י עבודה בכח עצמו שהוא ביטול היש, והב' הוא ע"י גילוי אור עליון שהוא ביטול אמיתי, אבל ביטול זה הרי אינו ענין הביטול כ"א העדר המציאות לגמרי, וכן הוא בהנבראים שלמטה אם הי' מאיר עליהם שרשם ומקורם ה"ה מתבטלים לגמרי, וא"כ הרי גם בעת קיום מציאותם הרי אינם מציאות אמיתי, וז"ש הרמב"ם הוא שהנביא אומר והי' אלקים אמת הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו, וכ"ז הוא לפי שאינו דבר עצמי כ"א הארה לבד, ולכן ע"י גילוי אור עליון יותר מחוק הקצוב מתבטלים מציאותם.

ובזה יובן מ"ש רבינו ז"ל שהנבראים הם רק זיו והארה מהמקור המהווים, וכדאי' בחי"ב פ"ג, וז"ל ומה שכל נברא ונפעל נראה לנו ליש וממשות, זהו מחמת שאין אנו משיגים, ורואים בעיני בשר, את כח ה' ורוח פיו שבנברא, אבל אלו ניתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות ורוחני' שבכל נברא, השופע בו ממוצא פי הוי' ורוח פיו, לא הי' גשמיות הנברא ותומרו וממשו נראה כלל לעינינו, כי הוא בטל במציאות ממש לגבי החיות והרוחניות שבו, מאחר שמבלעדי הרוחניות הי' אין ואפס ממש, כמו קודם ששת ימי בראשית ממש, והרוחני' השופע עליו ממוצא פי הוי' ורוח